

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ

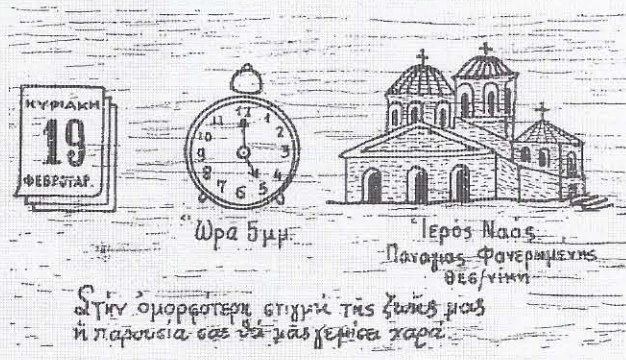
Προσκλητήρια γάμου, μηνύματα ζωής

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
Λέκτορας Θεολογικής Σχολής Ἀθηνῶν

Ἄσκησις ἀναμεταδόσεως

Μιά ἄσκησις, πού συνηθίζεται σὲ μικρὲς ομάδες εὐαισθητοποιήσεως στὶς διαπροσωπικὲς σχέσεις, εἶναι καὶ ἡ ἀκόλουθη. Στὴ σύζητησι πού γίνεται, ὁ ὑπεύθυνος τῆς συγαντήσεως καλεῖ ἕναν ἀπὸ τὴν συντροφιά νὰ ἐπαναλάβει ἀκριβῶς αὐτὸ πού ἄκουσε ἀπὸ τὸν προαλλήσαντα. Ἄν ἐκεῖνος δὲν μπορέσει νὰ ἀναμεταδώσει ὀρθῶς αὐτὸ πού ἄκουσε, δὲν ἔχει τότε τὸ δικαίωμα νὰ ὁμιλήσει καὶ νὰ ἐκθέσει δικές του σκέψεις καὶ ἀπόψεις. Τὸ δικαίωμα τοῦ παρέχεται εὐθὺς ὡς ἐπαναλάβει ἀκριβῶς αὐτὰ πού ἄκουσε.

Ἄν θελήσετε, τώρα, νὰ κάνετε καὶ σεῖς τὴν ἄσκησι αὐτὴ μόνοι σας, θὰ διαπιστώσετε πὼς δὲν εἶναι πάντα εὐκόλο νὰ διατυπώσετε τὸ μήνυμα πού σᾶς ἀπευθύνει ὁ ἐκάστοτε συνομιλητὴς σας. Κάτι τέτοιο προϋποθέτει τὴν συγκέντρωσι τῆς προσοχῆς σας κατὰ τὴν στιγμὴ τῆς ἀκοῦσας, τὴν ἔλλειψι ἐξωτερικῶν θορύβων πού συνήθως παραμορφώνουν τὶς πληροφορίες πού μεταδίδονται, τὴν εὐχέρεια ἀπομακρύνσεως ἄλλων σκέψεων καὶ τὴν ἀποδοχή, ἂν ὄχι παραδοχή, στὸ ἀκέραιο τοῦ ἐκπεμπόμενου μηνύματος. Ἐφόσον δὲν ἐπικρατοῦν αὐτὲς οἱ προϋποθέσεις, τότε ἂς εἴμαστε βέβαιοι, ὅτι θὰ ποῦμε ἢ θὰ ἀκούσουμε ἄλλα ἀντὶ ἄλλων.

ρισσότερες φορές μάλιστα ὁ ἐνδεχόμενος ἔλεγχος γίνεται τυχαῖα, μετὰ ἀπὸ πολὺ καιρὸ καὶ κατόπιν πολλῶν ἄλλων διεργασιῶν πού ἔχουν μεσολαβήσει.

Μεταδόσεις καὶ διαδόσεις

Πολλὲς φορές, μέγουμε ἐκπληκτοὶ ὅταν ἀκοῦμε ἀπὸ τρίτους νὰ λένε, ὅτι ἀναφέραμε αὐτὴν ἢ τὴν ἄλλη ἀποψη γιὰ ἕνα συγκεκριμένο ζήτημα στὸ κήρυγμα ἢ στὴν κατήχησι ὅτι συμβουλευσαμε κάποιον νὰ ἐνεργήσει μὲ ἕνα συγκεκριμένο τρόπο στὸ πρόβλημα πού τὸν ἀπασχολοῦσε ὅτι ἐπιβάλαμε τὴν τάδε λύσι ἢ ἐπιτιμο κ.ο.κ. Ἡ ἀκόμα, ὅτι γενικά, ἡ Ἐκκλησία ὑποστηρίζει αὐτὸ ἢ ἐκεῖνο σὲ θέματα πού προβληματίζουν τὴν καινὴ γνῶμη.

Τί συμβαίνει, σι' ἀλήθεια, σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις; Ἐκφράσαμε πράγματι αὐτὴν τὴν γνῶμη; Συμβουλευσαμε πρὸς ἐκείνην τὴν κατεύθυνσι τὰ πνευματικὰ μας παιδιὰ; Ἡ Ἐκκλησία αὐτὴ τὴ λύσι ἢ αὐτὲς τὶς λύσεις δίνει γιὰ τὸ συγκεκριμένο πρόβλημα;

Πολλὲς φορές πέφτουμε στὴν κυριολεξία ἀπὸ τὰ σύνεφα καὶ διερωτώμεθα, ἂν εἶναι ποτὲ δυνατόν, οἱ πιστοὶ νὰ ἔχουν ἀντιληφθεῖ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπο τὰ πράγματα. Ἀκούγονται «σημεῖα καὶ τέρατα» γιὰ δῆθεν ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους μάλιστα, πού ὀφείλαν νὰ ἔχουν μιὰ ἀκριβέστερη πληροφόρησι σὲ θέματα ὀρθοδόξου πίστεως καὶ τάξεως.

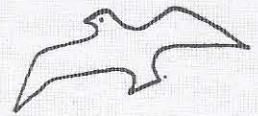
Θὰ πρέπει, βέβαια, νὰ εἴμαστε ἀρκετὰ προσεκτικοί, ὥστε νὰ μὴν ἀποκλείουμε καὶ τὴν περίπτωσι, κατὰ τὴν ὁποία, πράγματι, θὰ ἔχει υπάρξει μιὰ συγκεκριμένη μετάδοσι τοῦ μηνύματος ἐκ μέρους τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπευθύνων ἐλλείψει μὴ δλοκληρωμένης ἀντιλήψεως ἀπὸ αὐτοὺς γιὰ τὸ συγκεκριμένο θέμα πού ἔθιξαν. Ὁ τελευταῖος αὐτὸς κίνδυνος καθιστᾷ ἐπιτακτικὴ τὴν ἀνάγκη ἀκριβοῦς καθορισμοῦ ἐκ μέρους μας τοῦ περιεχομένου τοῦ μηνύματος. Αὐτὸ τὸ ἔχουμε ἤδη ἐπισημάνει σὲ προηγούμενο σημεῖωμά μας· δὲν χρειάζεται νὰ ἐπανέλθουμε. Τὸ θεωροῦμε ὡς δεδομένο.

Ἀντίδοσι τοῦ μηνύματος

Εἶναι, ὅμως, καὶ φορές πού αἰσθανόμαστε ἀπόλυτη ἱκανοποίησι, ὅταν διαπιστώνουμε, ὅτι πράγματι τὸ μήνυμα πέρασε, ὁ λόγος ἐδραιώθηκε καὶ διακηρύχεται τὴν κατὰλληλη στιγμὴ πλήρης πίστεως καὶ ἀληθείας. Ὅταν

Ἄν αὐτὸ μπορεῖ καὶ συμβαίνει σὲ μικρὲς σχετικὰ ομάδες, ὅπου ὑφίστανται εὐνοϊκὲς συνθήκες γιὰ καλλιέργεια διαπροσωπικῶν σχέσεων, σκεφθεῖτε τί γίνεται, ὅταν τὸ μήνυμα μεταδίδεται σὲ μεγαλύτερες ομάδες καὶ ἐκεῖ ὅπου ἀπουσιάζει κάθε δυνατότητα ἀμέσου ἐλέγχου ἀναφορικὰ μὲ τὴν ὀρθὴ ἀντίληψι τοῦ μηνύματος. Τὶς πε-

σέ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

ή αλήθεια έχοντας γίνει αποδεκτή είναι έτοιμη να ακολουσεί και να αντηχήσει όχι στον αποστηθισμένο αντίλαλος αλλά ως ομολογία και μαρτυρία.

Τον τελευταίο καιρό, σε μιὰ εποχή που ή αλήθεια για τον γάμο κακοποιείται, είχαμε την ευχαρίστηση να διαπιστώσουμε, σε νέους ανθρώπους, πόσο ψηλά θεωρούν τις χριστιανικές αλήθειες σαν προϋπόθεση της επιτυχίας και της ευτυχίας του γάμου τους. Αυτή ή ύψηλή θεώρηση, μάλιστα, να μην παραμένει ως κάτι το ιδιωτικό, για δικιά τους χρήση, αλλά να διαλαλείται στον ευρύτερο δυνατό κύκλο, που μπορεί να φθάσει το προσωπικό τους μήνυμα.

Δέν νομίζουμε ότι υπερβάλλουμε, όταν για δείγμα αυτής της πεποιθήσεως εκλάβουμε και αναλύσουμε τὰ κείμενα, που νέοι άνθρωποι καταθέτουν στα π ρ ο σ κ λ η τ ή ρ ι α που στέλνουν, για να αναγγείλουν σε συγγενείς, γνωστούς και φίλους, τον τόπο, την ώρα, την ημερομηνία και μερικές άλλες λεπτομέρειες σχετικές με την τέλεση του μυστηρίου του γάμου τους.

Πιστεύουμε, ότι τὰ κείμενα αυτά μαρτυρούν αδιάφυστα για μιὰ συνειδητοποίηση του γεγονότος που επιτελείται, για μιὰ ευβάθυνση στην αλήθεια της Έκκλησίας για το γάμο, για μιὰ πρόθεση να ζήσουν την ένωση τους πέρα από το συμβατικό, το κοσμικό, το κοινωνιολογικό επίπεδο και ν' ανοιχτούν σε μιὰ προοπτική του εκκλησιολογικού.

Χαρά, συμπροσευχή, κατ' οίκον εκκλησία

Στην χαρά τους δέν θέλουν να μείνουν μόνοι. «Μας καλούν στη χαρά του γάμου τους», γράφοντας αλλά στο φόντο του προσκλητηρίου, μίας και ο γάμος τους γίνεται στην άναστασιμη έτούτη περίοδο τρεις λέξεις ένδεικτικές: αγάπη - ανοίξη - ανάσταση. Άλλοι σημειώνουν:

«Στην όμορφότερη στιγμή της ζωής μας, ή παρουσία σας θα μας γεμίσει χαρά».

«Ο γάμος είναι ένα πάρε - δώσε χαράς, γι' αυτό ο λαός μας, πολύ εύστοχα, μιλώντας για το γάμο, μιλάει στην πληθυντική μορφή της χαράς, μιλάει για «χαρές».

Με την παρουσία τους, όμως, οι προσκεκλημένοι καλούνται να εκπληρώσουν τή βασική λειτουργία συμμετοχής σε μιὰ εκκλησιαστική ακολουθία: ν α π ρ ο σ ε υ χ η θ ο υ ν ή όπως το διατυπώνουν δύο μελλόνυμφοι:

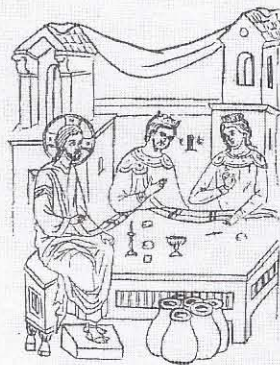
«Να συμπροσευχηθείτε για να μας επισκιάσει ή Χάρη του Κυρίου».

Δυο άλλοι συνδέουν την παρουσία των προσκεκλημένων με τις «θερμές ευχές» τους, δηλαδή, τις προσευχές

τους. Στην άριστερή, έσωτερική σελίδα του προσκλητηρίου, αναγράφουν:

«Όταν προσεύχεσαι για την ευτυχία ενός γάμου, προσεύχεσαι για την άρμονία του κόσμου».

Αυτή την προσευχή και τή συμμετοχή στο μυστήριο του γάμου την θεωρούν «οδισιατική για την επιτυχία

Χουτες ανά-
γκη των προ-
σευχών ως η
αγάπης σας,
για την εφε-

ωση ε γάμου μας είν ωίση ως το
έκκλησία, ος προσκαχόμε να προ-
σέλθετε είν ευχαριστιακή σύνα-
ξη ης Κυριακής 3ης Νοεμβρίου,

της πορείας τους προς την κοινή Άνάσταση». Δυο άλλοι νέοι μας παρακαλούν για τις προσευχές μας, οι όποιες, λένουν:

«Θα μας δώσουν χαρά και δύναμη στο δρόμο, που ο Θεός σήμερα μας κάλεσε να πορευτούμε».

Σε πολλά προσκλητήρια φανερώνεται ή πεποίθηση των μελλονύμφων, ότι:

«ή Έκκλησία με το μυστήριο του γάμου θα ένώσει τις δυο ζωές μας σε μιὰ, για την κατ' οίκον Έκκλησία και για την ούράνιο αιώνιο Βασιλεία».

Στην άριστερή πλευρά τεκμηριώνουν την άποψη αυτή και με παράθεση χρυσσοστομικού χωρίου:

«Γυνή και άνιη ος είναι άνθρωποι δύο άλλ' άνθρωπος εις... ώσπερ ήμτομα δύο εν είσιν».

Άλλοι δέ διατυπώνουν αυτήν την αλήθεια σε στίχους δυζαντινής τεχνοτροπίας:

«... καλοῦμεν ὑμᾶς πάντας
 παρευρεθῆναι σώματι ἢ πνεύματι...
 καὶ μεθ' ἡμῶν προσευχηθῆναι τῷ Χριστῷ νομφίω
 ὅπως σκηνοῦσιν ἐν ἡμῖν, ἀγάπη ἀγαθῶν
 νέαν ἐν σώματι αὐτοῦ κατ' οἶκον ἐκκλησίαν,
 ἐν πάσιν ἀναπέμπουσιν Θεῷ τῷ ἐν Τριάδι
 αἴνον καὶ δόξαν πάντοτε, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας».

Εὐχαριστιακὴ σύναξις

Τὰ τελευταῖα αὐτὰ χρόνια, ἀρκετοὶ μελλονῖμοι ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμία νὰ εὐλογεῖται ὁ γάμος τους κατὰ τὴ διάρκειά τῆς εὐχαριστιακῆς συνάξεως. Θέλουν, δηλαδή, νὰ ἐπαναφέρουν τὴν ἀρχικὴ πράξιν συνδέσεως γάμου καὶ λειτουργίας.

Τὸ προσκλητήριον, ποὺ μᾶς ἔδωσε καὶ ἀφορμὴ γιὰ τὴν σύνταξιν τοῦ σημερινοῦ σημειώματος, ἀρχίζει μὲ προσωπικὴ ὁμολογία πίστεως:

«Πιστεύοντας πὼς ἡ Θεία Εὐχαριστία εἶναι τὸ Μυστήριον - Θεμέλιον τῆς Ὁρθόδοξης Οἰκογένειας τελούμε τὸ Γάμο μας μέσα στὴ Θεία Λειτουργία, τὴν Κυριακὴ 13 Μαΐου καὶ ὥρα 9 τὸ πρωὶ στὸν ἱερό Ναο τῆς Ἁγίας Εἰρήνης».

Ἡ ὁμολογία αὐτὴ μᾶς ἐπαναφέρει στὸ νοῦ τὴν ἀρχιστάτη μαρτυρία τοῦ Τερτυλλιανοῦ, ὅτι

«τὸν γάμο θεβαιώνει ἡ προσφορὰ τῆς θείας εὐχαριστίας καὶ ἐπιφοραγίζει ἡ εὐλογία»
 (Ad uxorem II 9, PL I, 1302).

Εἶναι εὐτύχημα, ὅτι γιὰ τὴ λειτουργικὴ πράξιν προσφέρονται σήμερα ὡς Προσάρτημα στὸ «Ἀρχιερατικὸν» (Ἐκδ. Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἀθήνα: 1971, σ. 113-115) «αἱ ἀκολουθίαι τοῦ ἀρραθῶνος καὶ τοῦ στεφανώματος συνημμένοι τῇ Θεῷ Λειτουργίᾳ (κατ' ἀρχαίον ἔθος)»*.

Μὲ περίσκεψη καὶ προετοιμασία

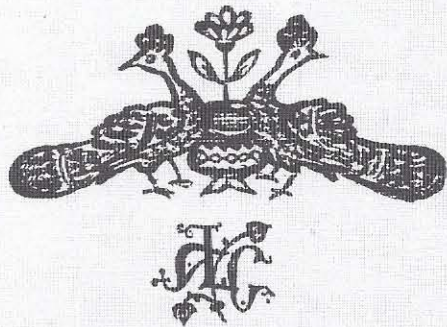
Ἡ ἐπαναφορὰ, ὅμως, τῆς ἀρχαίας τάξεως στὴ σημερινὴν πράξιν θὰ πρέπει νὰ γίνεταί μὲ μεγάλη περίσκεψη καὶ φειδῶ, γιὰτὶ ὁ περισσότερος κόσμος δὲν εἶναι κατάλληλα προετοιμασμένος. Γνωρίζουμε, μάλιστα, ὅτι σὲ μερικὲς περιπτώσεις ὑπῆρξαν καὶ διαμαρτυρίες ἀπὸ μερικοὺς ἐνοριτῶν γιὰ τὴν ἀταξία ποὺ δημιουργεῖται μὲ τὴν προσέλευσιν πολλῶν ἀγνωστων γιὰ τὴν ἐνορία προσκεκλημένων τοῦ ζεύγους.

Στις περιπτώσεις ποὺ τὸ ζεῦγος ἐπιθυμεῖ τέτοιου εἴδους ἀκολουθία, θὰ πρέπει νὰ προηγηθῆ συνεννόησις τοῦ ἐφημερίου μὲ τὸν ἐπίσκοπον («μετὰ γνώμης τοῦ ἐπισκόπου» καθὼς γράφει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος), καὶ νὰ ἀναγγέλεται τὸ γεγονός ἐγκαίρως, ὥστε ἡ ἐνορία

νὰ εἶναι ἀπὸ πρὶν ἐνημερωμένη. Ἐνημέρωσις, ὅμως, ἀπαιτεῖται νὰ γίνεταί καὶ πρὸς τοὺς προσκεκλημένους γιὰ νὰ μὴν ὑποβαθμισθεῖ λόγῳ ἀδιαφορίας τῶν παρισταμένων μὲ ἀρχαία συνήθεια.

Ἡ ἔδια μέριμνα θὰ πρέπει νὰ ἐπιδεικνύεται ἐπίσης καὶ κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν προσκλητηρίων γάμου γιὰ νὰ μὴν παρεσφύρουν φραστικὲς ὑπερβολὲς ἢ μὴ θεμελιωμένες θεολογικὰ ἀπόψεις ἢ κείμενα ποὺ δεῖχνουν ἀμετροπέπεια ἢ εἶναι προσδλητικὰ γιὰ τὸ μυστήριον ποὺ θὰ τελεσθεῖ. Δυστυχῶς ὑπάρχουν καὶ τέτοια ἀκράτα παραδείγματα, πρὸς ἀποφυγὴν, ποὺ ὁ σεβασμὸς πρὸς τοὺς ἀναγνώστες μας δὲν ἐπιτρέπει τὴν ἀναδημοσίευσή τους.

Ὁ ἐφημέριος εἶναι δυνατόν καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ σημεῖο νὰ διαδραματίσει συμβουλευτικὸ ρόλο μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συναντήσεώς του μὲ τοὺς μελλονῖμους κατὰ τὴν διαδικασίαν ἐκδόσεως τῶν διαφόρων πιστοποιητικῶν καὶ τῆς ἀδείας τοῦ γάμου.

«Γυνὴ καὶ ἀνὴρ οὐκ εἰσιν ἄνθρωποι δύο ἀλλ' ἄνθρωπος εἷς... ὥσπερ ἡμίτομα δύο ἓν εἰσιν»

Ἰωάννης Χρυσόστομος

Ἴσως εἶναι πλέον καιρὸς νὰ ἀναληφθεῖ σήμερα ἐντατικότερος ἀγώνας καὶ προσπάθεια ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ἐκκλησιαστικῶν παραγόντων γιὰ τὴ σωστὴ π ρ ο σ τ ο ι μ α σ ί α τ ὶ ν ν ἔ ω ν γιὰ τὸν γάμο καὶ τὴν οἰκογένεια στὴν Ἑλλάδα. Ἐφόσον ἡ πλειονότητα τῶν νέων μας ἐπιλέγουν τὸν «θηρησκευτικὸ γάμο», δημιουργεῖται μία ἀνευ προηγουμένου ἠθικὴ ὑποχρέωσις γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν νὰ ἀντιληφθεῖ τὸ μήνυμα τῶν καιρῶν καὶ νὰ ἐνεργοποιήσῃ τὴς δυνάμεις τῆς πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση.

Ἄν ὁ γάμος γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι μέγας πραγματικὰ ἀγώνας, σύμφωνα μὲ τὴν γνώμη τοῦ σοφιστῆ Ἀντιφώντα («μέγας γὰρ ἀγὼν γάμος ἀνθρώπων»), ἡ Ἐκκλησία θὰ πρέπει νὰ στέκεται συν-αγωνιστικὰ καὶ νὰ συμπαρίσταται ἀδελφικὰ πρὸς τοὺς μελλονῖμους, οἱ ὅποιοι θὰ συνεχίσουν ν' ἀγωνίζονται ἐφ' ὅρου ζωῆς καὶ νὰ διαγωνίζονται ἐφ' ὅλης τῆς ὕλης καθημερινὰ μέσα στὸ γάμο καὶ τὴν οἰκογένειά τους γιὰ νὰ ἔλθῃ ἐπ' αὐτοὺς ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐλογία τοῦ Κυρίου.

* Περισσότερα γιὰ τὴν συνύφανση τῆς τελεσιουργίας τοῦ γάμου μὲ τὴν τελεσιουργία τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας, βλ. στὴν διδακτορικὴ μου διατριβή, Π ο ρ ι μ α ν τ ι κ ῆ π ρ ο ε τ ο ι μ α σ ί α τ ὶ ν μ ε λ λ ο ν ὄ μ φ ω ν, Ἀθήνα 1971, σ.

43-46 καὶ στὸ βιβλίον τοῦ J. Meyendorff, Γ ἄ μ ο ς. Μιὰ ὀρθόδοξη προοπτικὴ, στὴν ἐπιτυχὴ μετάφραση τοῦ Διαμαντῆ Αὐγουστῆ, Ἐκδ. τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεβῶν καὶ Λεβαδείας 1983, σ. 27-31.